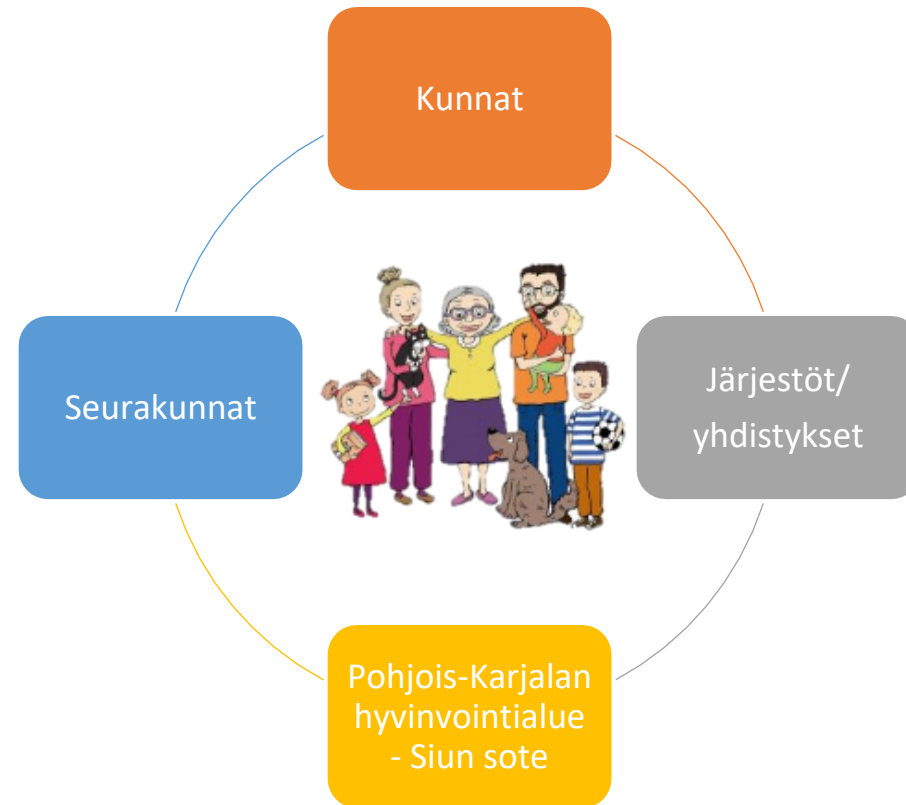

Pohjois-Karjalan perhekeskuksen toimintasuunnitelma 2022-2025

Perhekeskuksen palvelulupaus lapsille, nuorille ja perheille

Kun olet lapsille,
nuorille ja perheille
suunnatussa palvelussa,
olet perhekeskuksessa.

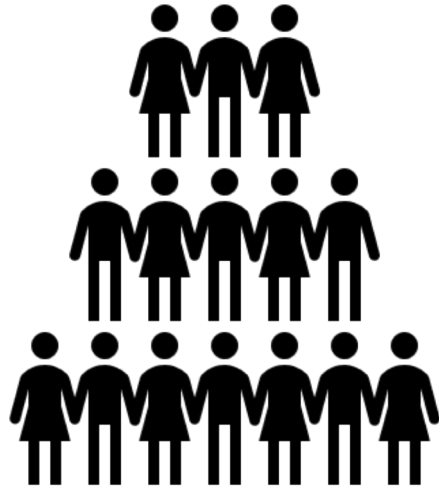

Kun tarvitset apua...

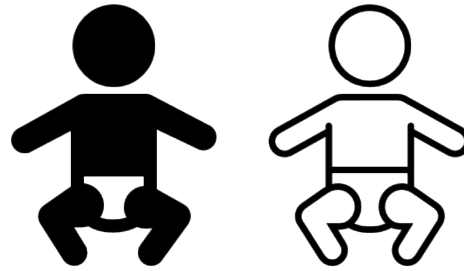
...autamme Sinua
toimimalla yhdessä ja
olemalla mukana
elämässäsi.

Lapset Pohjois-Karjalassa

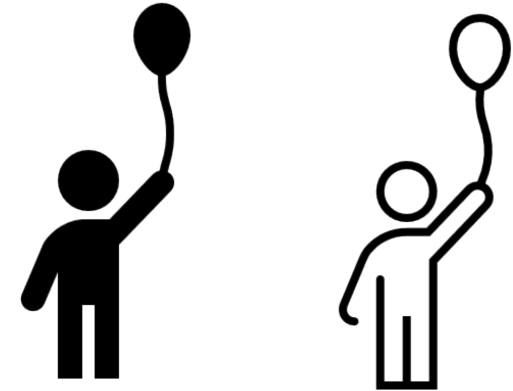
Vuonna 2021 väestömäärä
163 281

Syntyneiden
määrä lisääntyi
vuosina 2020-
2021
2,36 %

Vuonna 2021 syntyneitä
1 173

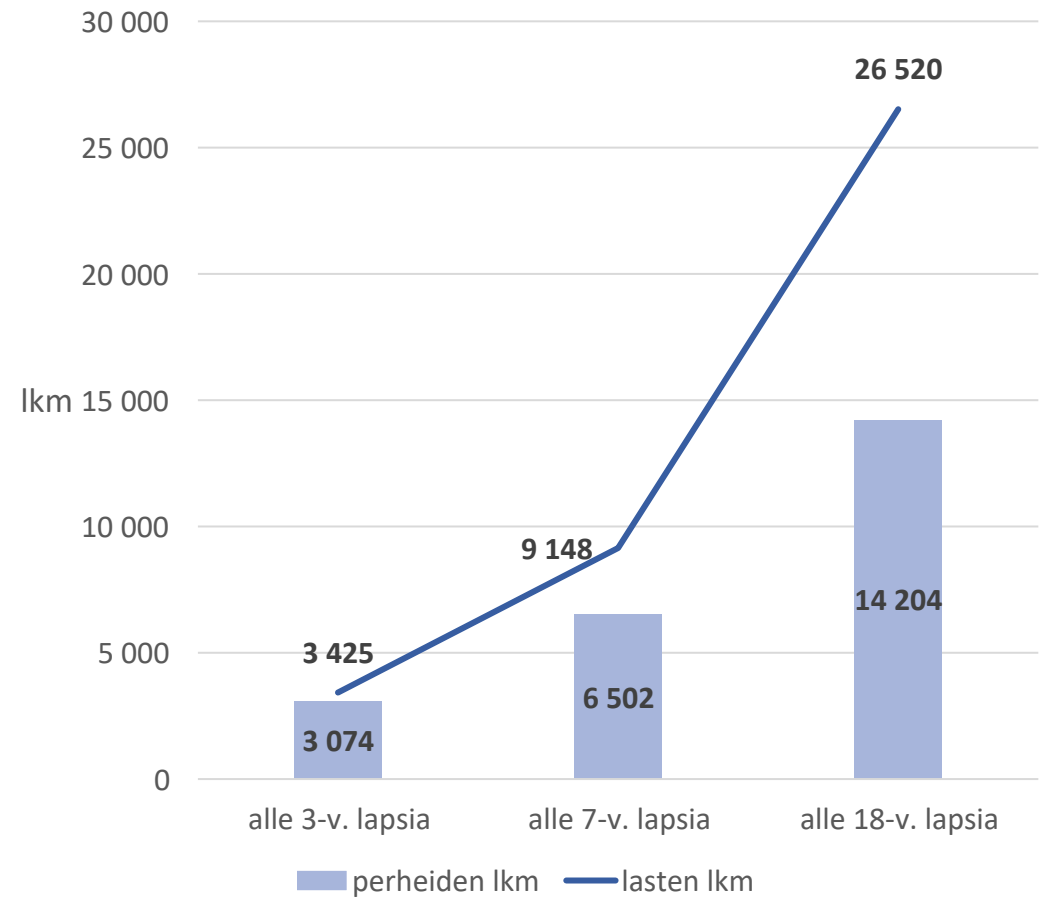
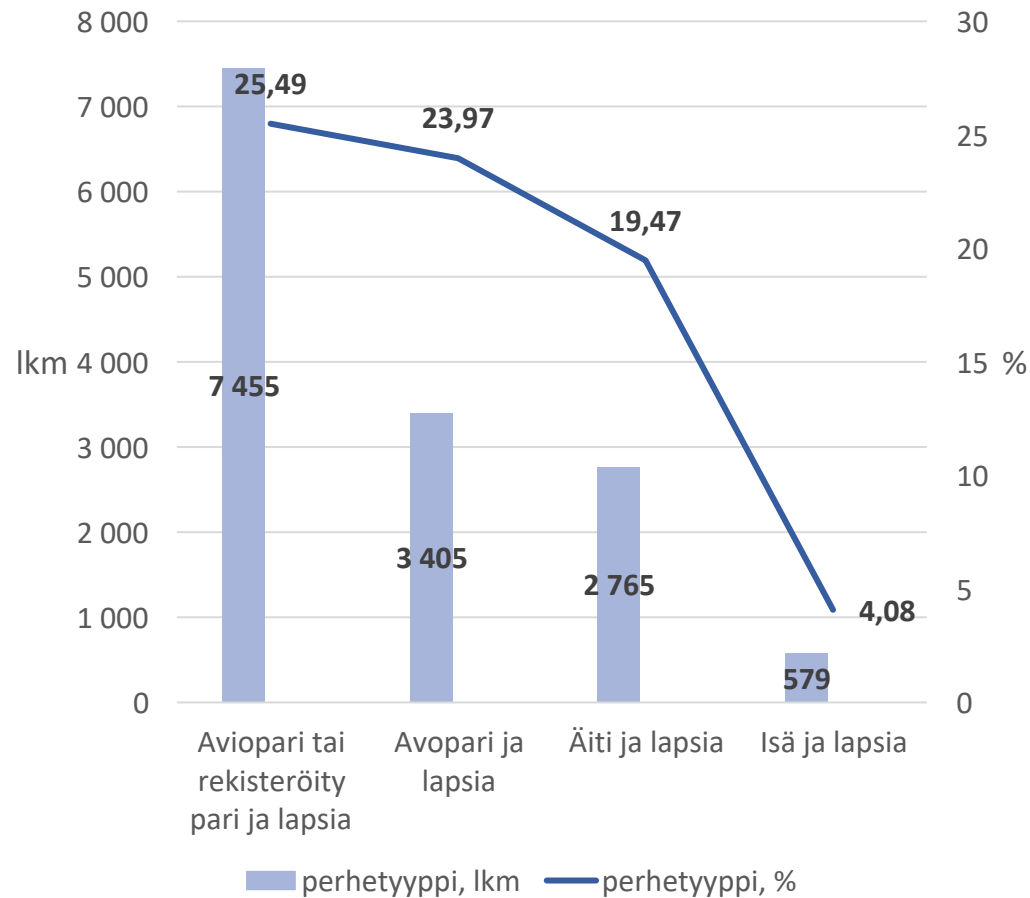
Alle 18-vuotiaiden
osuus
väestömäärästä
16,4 %

Vuonna 2021 alle 18-vuotiaita
26 829

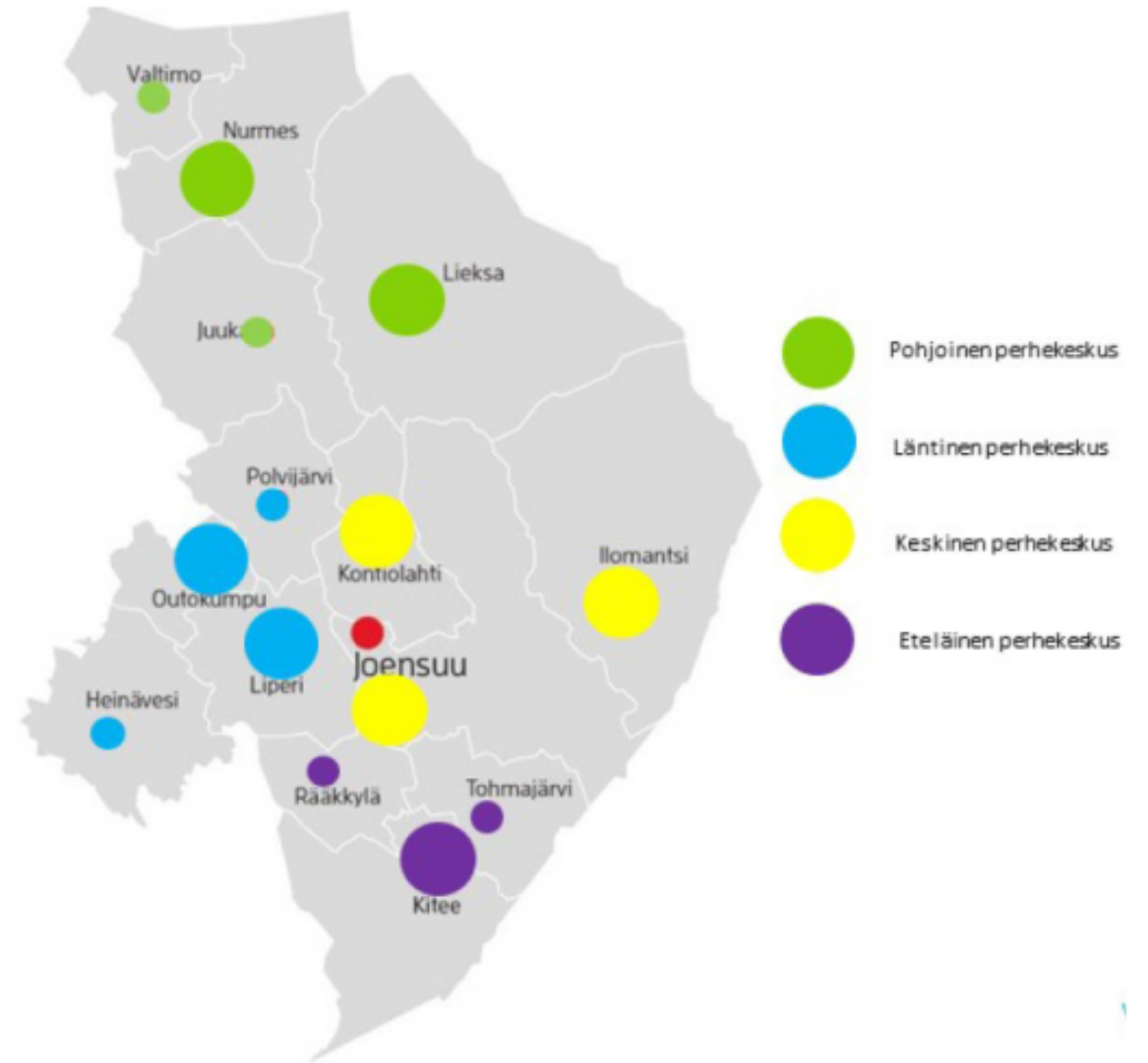
Lapsiperheiden tunnusluvut Pohjois-Karjalassa 31.12.2020

Vuonna 2020 lapsiperheitä yhteensä
14 204 (8,7 % väestömäärästä)

Perhekeskustoiminnan lyhyt historia ja nykytila

- **Perhekeskus on** lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointia ja terveyttä edistävä sekä varhaista tukea, hoitoa ja kuntoutusta tarjoava **monialainen palveluverkosto**.
- Perhekeskukset pohjautuvat ja niitä kehitetään **perhekeskustoimintamallin avulla**.
- **Maakunnallinen perhekeskustoimintamalli on luotu vuosien 2016-2018 aikana** valtakunnallisen Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma (LAPE) -ohjelman avulla.
- **Vakiinnuttaminen** on tapahtunut **vuodesta 2019 eteenpäin**.
- Pohjois-Karjalan perhekeskusverkosto **palvelee maakunnan kaikkia alle 18-vuotiaita lapsia ja nuoria sekä heidän perheitään**.
- Pohjois-Karjalassa on **neljä alueellista perhekeskusta**. Alueelliset perhekeskukset muodostuvat Siun soten aluejaon mukaan: **pohjoinen, keskinen, läntinen ja eteläinen perhekeskus**. Ainoan poikkeuksen Siun soten aluejakoon tekee Iloimantsi, joka kuuluu perhekeskusrakenteessa keskiseen alueeseen kunnan oman toiveen mukaan.
- **Jokainen kunta on osoittanut alueeltaan kohtaamispaikan**, jossa yhdistykset/järjestöt, seurakunnat, kunta ja Siun sote järjestävät toimintaa perheille.

Perhekeskustoiminnan periaatteet

Lapsen edun ensisijaisuus

Lapsen oikeudet:

- Oikeus elämään ja kehittymiseen
- Lasten edun huomiointi kaikessa päätöksenteossa
- Syrjimättömyys
- Lasten näkemyksen kunnioittaminen

Lapsi-, nuori- ja perhelähtöisyys:

- Elämäntilanteen kokonaisuuden huomiointi
- Tarpeisiin vastaaminen
- Perheiden osallistuminen palveluiden kehittämiseen

Laadukkaat ja vaikuttavat palvelut:

- Yhdenvertainen saatavuus
- Oikea-aikaisuus
- Jatkuvuus
- Monialaisuus

Yhteensovittavan johtamisen vahvistaminen:

- Edistävää ja ehkäisevää toimintaa
- Kumppanuus ja osallisuus
- Yhteensovitetut palvelut (palvelukokonaisuus ja -prosessit)

Perhekeskuksen toimijat

Perhekeskuksen palveluja kunnissa ovat muun muassa:

varhaiskasvatus
esiopetus
perusopetus
lukiokoulutus
ammattillinen koulutus
vapaa sivistystyö
kirjastopalvelut
taiteen perusopetus
kulttuuri- ja liikuntapalvelut
nuorisopalvelut
harrastustoiminta.

Perhekeskuksen palveluja Siun sotessa ovat muun muassa:

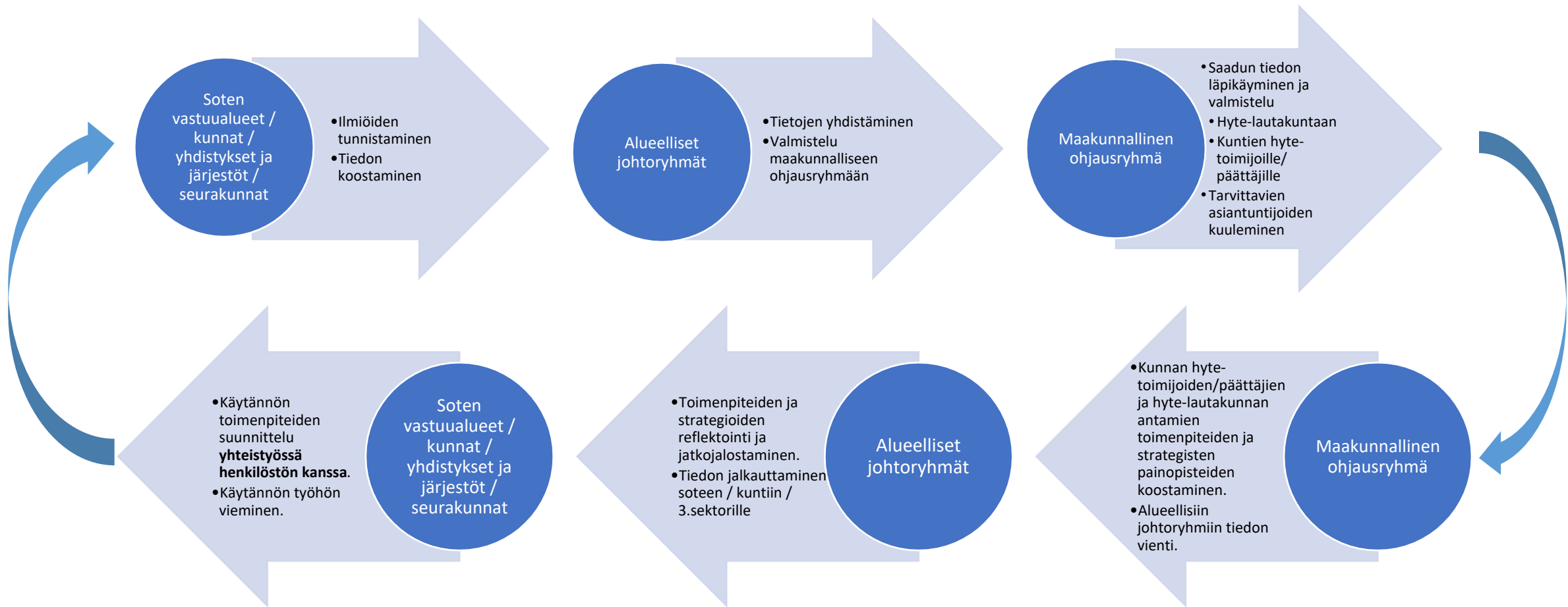
neuvolapalvelut
koululaisten ja opiskelijoiden palvelut
lapsiperheiden sosiaalipalvelut
sosiaali- ja kriisipäivystys
lastensuojelu
terapia- ja kuntoutuspalvelut
vammaispalvelut.

Perhekeskuksen palveluja 3. sektorilla ovat muun muassa:

kohtaamispaikat
yhdistysten ja järjestöjen lapsiperheille suunnattu tuki ja toiminta
seurakuntien lapsi- ja perhetyö
harrastustoiminta.

Johtaminen ja koordinointi

Kumppanuus ja yhteistyö

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 612/2021:

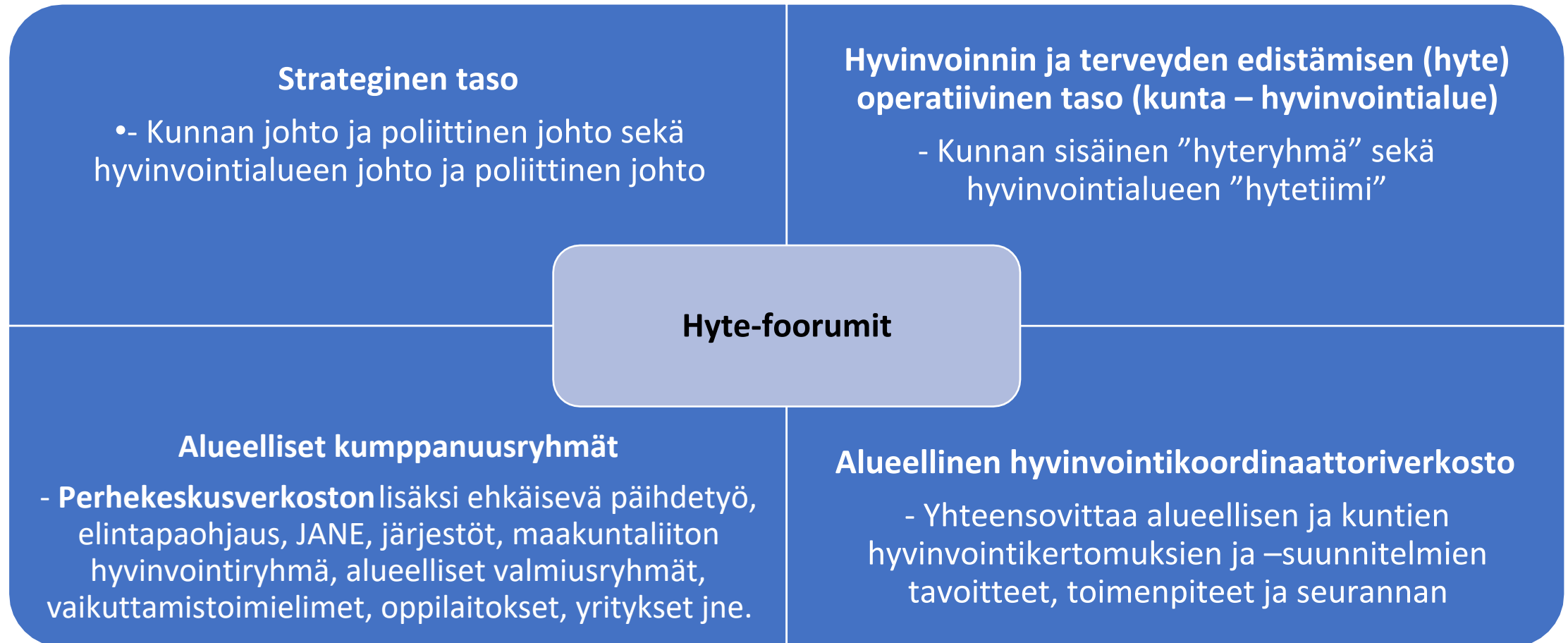
- 6 §: **Kunnan on tehtävä** hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä **yhteistyötä** kunnassa hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä tekevien **muiden julkisten toimijoiden, yksityisten yritysten ja yleishyödyllisten yhteisöjen kanssa.**
- 7 §: **Hyvinvointialueen on toimittava** hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä **yhteistyössä alueensa kuntien kanssa** ja tuettava niitä asiantuntemuksellaan. Lisäksi **hyvinvointialueen on tehtävä** hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä **yhteistyötä** hyvinvointialueen alueella hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä tekevien **muiden julkisten toimijoiden, yksityisten yritysten ja yleishyödyllisten yhteisöjen kanssa.**
- 10 §: **Hyvinvointialueella on vastuu** asiakkaiden sosiaali- ja terveydenhuollon **palvelujen yhteensovittamisesta** kokonaisuuksiksi.

Laki hyvinvointialueesta 611/2021:

- 14 §: **Hyvinvointialueen ja sen alueen kuntien on neuvoteltava** vähintään valtuustokausittain tehtäviensä hoitamiseen liittyvästä **yhteistyöstä, tavoitteista ja työnjaosta.** Neuvottelussa **voidaan sopia ainakin** yhteistyön edellyttämistä **yhteistoimintarakenteista, toimintamalleista sekä yhteistyön edellyttämästä tiedonkulusta.**

Kumppanuutta tukeva rakenne

Alustava ehdotus hyvinvointialueen, kuntien ja sidosryhmien yhteistyöstä

(Mukaillen kumppanuuspäällikkö Maarita Mannelinin esityksestä "Yhteistyö tapaamiset ja neuvottelut")

Tutkittuun
tietoon
perustuvat
toimintatavat

Perhekeskustoiminnassa otetaan käyttöön ja lisätään tutkittuun tietoon perustuvia toimintatapoja, jotka kehittävät muun muassa perhekeskustoimijoiden kohtaamisen ja palveluohjauksen taitoja.

Yhteisesti käytössä olevia toimintatapoja, joihin on sitouduttu:

- Lapset puheeksi – palvelumalli
- Positiivinen pedagogiikka
- Mielensterveysosaamisen vahvistaminen
- Yhteisövaikuttavuus
- Harrastamisen Suomen malli?

Painopisteet ja tavoitteet (kuvattu seuraavissa dioissa, mutta nostetaanko täältä vielä jotain?)

- Perhekeskustoiminnan vahvistaminen (johto- ja ohjausryhmien työskentely, koordinaattoritoiminta)
- Lapsi- ja perheasiainneuvoston kanssa yhteistyö.
- Hyte-tavoitteet (yksinäisyys, elintapaohjaus, päihde- ja mielenterveys)
- Osallisuus
 - ✓ **Osallisuus osana** lasten, nuorten ja perheiden arkea (osana päivähoito- tai koulupäivää, vapaa-ajalla, tapahtumissa)
 - ✓ **Tieto-osallisuus** - esim. lapsille, nuorille ja perheille tehty kyselyt, tiedon kokoaminen/infograafien teko yhdessä
 - ✓ **Toimintaosallisuus** - mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa, esim. toimintojen käynnistäminen perheiden toiveiden pohjalta, omaehtoinen toiminta
 - ✓ **Palveluosallisuus** - yhdenvertaisuus ja mahdollisuus vaikuttaa palveluihin, esim. palveluiden kehittäminen yhdessä, kehittäjäasiakkaat
 - ✓ **Päätösosallisuus** - mahdollisuus osallistua palveluun liittyvään päätöksentekoon ja toimia palveluissa vertaistuen periaatteella, esim. lapsivaikutusten arviointi
 - ✓ **Osallisuuden mahdollistaminen** - kulukorvaukset, kulkeminen, järjestämisaika, tarjoilut, lastenhoito, työskentelytavat, sijainti, sähköiset mahdollisuudet.
- Haluaisimme, että alueiden yhteiseksi tavoitteiksi tunnistetut asiat kulkisivat tässä kohdassa mukana (hyte-näkökulma)

- Perhekeskuksen palvelut ja toiminta muodostavat yhteensovitun kokonaisuuden.
- Perus- ja erityistason sekä erityisosaamista edellyttävät sosiaali- ja terveyspalvelut toimivat kiinteässä yhteistyössä.
- Varhainen tuki, hoito ja kuntoutus ovat laadukkaita ja vaikuttavia.

Painopisteet ja tavoitteet Perhekeskustoiminnan näkökulmasta

Perhekeskustoiminnan
vahvistaminen

Ohjausryhmän ja
johtoryhmien
työskentely

Koordinaattoritoiminta

Lapsi- ja
perheasiainneuvoston
kanssa tehtävä yhteistyö

Aloitteet / lausunnot

Osallisuuden
vahvistaminen

Hyvinvoinnin ja
terveyden edistäminen

Lapsivaikutusten
arviointi

Palveluiden ja
toimintojen
yhteensovittaminen

Painopisteet ja tavoitteet lapsen, nuoren ja perheen näkökulmasta

Osallisuuden vahvistaminen

Lapset, nuoret ja perheet mukana perhekeskustoiminnan kehittämisessä, arvioinnissa ja seurannassa

Lapsen, nuoren ja perheen omatoimisuus

Viestinnän lisääminen

Tietoisuus perhekeskustoiminnasta

Tieto palveluiden saatavuudesta

Yhteensovittavan työn edistäminen

Erialaisten tarpeiden huomiointi

Moniammatillinen ja –alainen yhteistyö ja tiimityö

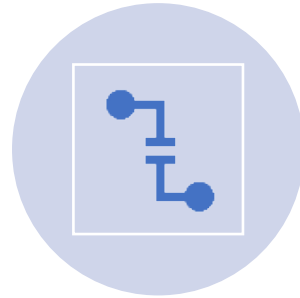
Viestintä

- Perhekeskuksen viestintäsuunnitelma laaditaan ja päivitetään samanaikaisesti Perhekeskuksen toimintasuunnitelman kanssa
 - Viestintäsuunnitelman linkitys tähän?
- **Kenen/keiden vastuulla?**
- **Miten ja missä viestitään?**

Talous ja resurssit

Perhekeskustoiminnalle ei ole erillisrahoitusta, vaan rahoitus ja resurssit tulevat eri toimijoiden normaalista budjetista ja varataan kunkin toimijan omaan talousarvioon.

Perhekeskustoiminnan yhteistyöhön haetaan mahdollisuuksien mukaan kansallisia avustuksia tai muuta hankerahoitusta yhdessä sovittujen tavoitteiden mukaisesti.

Perhekeskustoiminnassa edistetään lapsibudjetointia ja sen käyttöönottoa.

Kohtaamispaikkojen resurssien ja toimintaedellytysten turvaamisesta vastaavat yhdessä perhekeskuksen sosiaali- ja terveyspalvelut, sivistyspalvelut ja muut palvelut sekä alueen järjestöt ja seurakunnat. Lisävoimavaroja tuovat vapaaehtoiset ja sidosryhmät.

Seuranta ja arviointi

- Suunnitelma laaditaan hyvinvointialueen valtuuston toimikauden mukaisesti **nelivuotiskaudeksi**:
 - Ensimmäisen aluevaltuuston toimikausi alkaa 1.3.2022 ja päättyy 31.5.2025.
 - Jatkossa aluevaltuuston toimikausi on neljä vuotta.
- Suunnitelman toteutumista seurataan ja arvioidaan sekä tarvittaessa päivitetään **vuosittain**.
- Indikaattorien seuranta? Mitä seurataan, hyte-painopisteet (ylipaino, yksinäisyys, mielenterveys??)
- Hyte-kertoimen indikaattorit?

Kouluterveyskyselyn tulokset - THL

- Tuntee itsensä usein yksinäiseksi
- Mielialaan liittyviä ongelmia kahden viime viikon aikana

FinLapset-kyselytutkimuksen tulokset - THL

- Synnyttänyt vanhempi tuntee olonsa yksinäiseksi
- Lapsen tavallisuudesta poikkeava epäsosiaalinen käytös

Tilastohaku - Tilastojä indikaattoripankki Sotkanet.fi

- Ylipainon (ml. lihavuus) yleisyys (%) 2-16-vuotiailla

Riskit ja ratkaisut

RISKIT (KUVAUS)	TODENNÄKÖISYYS	SEURAUKSET	RATKAISUT
Viestinnän sirpaleisuus	Lähes varma	Viestintä ei tavoita tarvittavia tahoja.	Vastuu viestinnästä sovituilla tahoilla.
Resurssien vähyys	Mahdollinen	Perhekeskuksen kehittämiseksi ei ole riittävästi aikaa, jolloin toiminta hiipuu eikä kehity.	Kirjataan perhekeskustoimintamallin mukainen työ osaksi työnkuvia.
Toiminnan hajanaisuus	Todennäköinen	Tehdään päällekkäistä työtä, kustannukset kasvavat.	Yhteiset (verkosto)tapaamiset ja yhteisten toimintatapojen lisääminen.
Henkilöstön vaihtuvuus	Todennäköinen	Tietoisuus perhekeskustoiminnasta häviää, jatkuvuus ja tuttuus katoavat.	Perehdytys perhekeskustoimintaan, toimintasuunnitelman aktiivinen jalkauttaminen.